Bebe i djeca rane dobi kao korisnici narodne knjižnice

Šarac, Aleksandra

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:797034

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek

zir.nsk.hr

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet Osijek

Preddiplomski studij Informatologije

Aleksandra Šarac

Bebe i djeca rane dobi kao korisnici narodne knjižnice

Završni rad

Mentor: doc.dr.sc. Ivana Martinović

Osijek, 2016.

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet Osijek

Odsjek za informacijske znanosti

Studijski program jednopredmetnoga preddiplomskog studija Informatologije

Aleksandra Šarac

Bebe i djeca rane dobi kao korisnici narodne knjižnice

Završni rad

Društvene znanosti, informacijske i komunikacijske znanosti, knjižničarstvo

Mentor: doc.dr.sc. Ivana Martinović

Osijek, 2016.

Sadržaj

1. Uvod 1
2. Djeca kao korisnici narodnih knjižnica u Hrvatskoj 2
   2.1. Usluge i prostor za bebe i djecu rane dobi u narodnim knjižnicama 3
   2.2. Misija narodne knjižnice u kontekstu dječjeg odgoja i socijalizacije 5
   2.3. Građa i aktivnosti u narodnim knjižnicama namijenjeni bebama i djeci rane dobi ... 6
3. Projekti i radionice za bebe i djecu u narodnim knjižnicama 9
4. Uloga roditelja u aktivnostima beba i djece rane dobi u narodnim knjižnicama 12
5. Istraživanje knjižničnih usluga za djecu rane dobi u narodnim knjižnicama u Hrvatskoj ..
   15
6. Zaključak 17
7. Literatura: 18

Sažetak

Bebe i djeca do tri godine, kao korisnici knjižničnih usluga i građe, zbog svojeg uzrasta i potreba od knjižničara zahtijevaju određeni trud prilikom planiranja aktivnosti i nabave građe za njih. Obzirom da je svakim danom sve veći broj najmlađih korisnika koji su redovni posjetitelji knjižnice, one se moraju potruditi kako bi uspjele zadovoljiti zahtjeve i izazove koji se stavljaju pred njih. U ovome radu govorit će se o narodnim knjižnicama, njihovoj misiji te će se opisati koje su usluge koje se nude u knjižnicama za bebe i djecu do tri godine i, isto tako, kakva je uloga roditelja prilikom korištenja knjižničnih usluga i građe od strane njihove djece. Nadalje, pričat će se o materijalima i aktivnostima koje se organiziraju u narodnim knjižnicama te će se, na kraju, osvrnuti na istraživanje knjižničnih usluga za djecu rane dobi u narodnim knjižnicama u Hrvatskoj. Literatura koja se koristila pokriva i prati strukturu i sadržaj završnog rada. Kriteriji za odabir iste bili su povezanost s temama narodne knjižnice, uslugama za bebe i djecu do tri godine, suradnju s roditeljima i radionicama za sve zajedno. Cilj ovoga rada bio je prikazati kako bebe i djeca do tri godine, prilikom korištenja knjižničnih usluga, posjeduju ista prava kao svi ostali korisnici te pružiti prikaz različitih programa i istraživanja koji se provode diljem svijeta, a imaju jednu svrhu – usmjeriti ih na mogućnosti koje se nude najmlađim korisnicima i njihovim roditeljima te pokazati kako se radi na tome da se te usluge unaprijede i budu što kvalitetnije.

Ključne riječi: *knjižnice, bebe, djeca, usluge, knjižnična građa*

1. Uvod

Živimo u svijetu u kojem je izvor informacija presudan kako bi se funkcionalno sudjelovalo u društvu. Jedna od najpoznatijih institucija koja je odgovorna za dostavu informacija je knjižnica. Njezina temeljna zadaća je prikupljanje, organiziranje, pohrana te davanje na korištenje knjižnične građe njezinim korisnicima. Prema njima se pravi plan i program nabave i aktivnosti. Jedna od osjetljivih skupina korisnika knjižnica su djeca. Kako su godine djetinjstva vrlo bitne za stjecanje osnova pismenosti te raznih vještina, bebama i djeci se treba pružiti što više pozornosti i potruditi se da od najranijeg doba stvore naviku redovitog posjećivanja knjižnice. Knjižnične usluge i građa su ključne za djetetove navike odlaska u knjižnicu. S razvojem knjižnične službe pojavio se i veći interes roditelja za učlanjenjem njihove djece u knjižnicu. Kroz različite načine promoviranja, knjižnica uspijeva doprijeti do roditelja i djece te osigurati njihov interes i sukladno tome napredovati. Od brojnih usluga i građe koje knjižnica nude najpoznatije su osiguravanje knjižne građe za djecu kao što su slikovnice, knjige za djecu i slično te za roditelje kao što su knjige za odgoj, priručnici sa savjetima i slično. Od aktivnosti najčešće se spominju pričanje djeci te organiziranje različitih radionica za provođenje slobodnog vremena edukativnog karaktera, sa sudjelovanjem roditelja ili bez njihove prisutnosti. Rezultati brojnih istraživanja koja su se provodila diljem svijeta, između ostaloga, donose i podatke pomoću kojih se pokušalo utvrditi koje su potrebe djece i njihovih roditelja te koji su prijedlozi za uspješno ostvarenje istih, ali isto tako pokušalo se odrediti koje bi inovativne usluge određene knjižnice mogle osigurati u budućnosti.

2. Djeca kao korisnici narodnih knjižnica u Hrvatskoj

Današnji stil života nameće da je pravilna uporaba informacija uvjet za funkcionalno djelovanje u društvu, a kako bi imali pristup onim relevantnim, točnim i pouzdanim, brine se knjižnica. Ona ima kulturnu, ali i odgojno-obrazovnu funkciju koja svojim javnim djelovanjem osigurava uvjete u kojima će dijete uživati svoja prava.[1] U njoj su okupljena brojna ljudska znanja iz različitih područja kao što su kultura, znanost, umjetnost i slično. Svaki pojedinac ima pravo da bude dio sustava narodnih knjižnica te da tamo uspješno zadovolji svoje informacijske potrebe. Narodna knjižnica osim svoje informativne uloge ima za zadatak njegovati i isticati važnost mira, morala i drugih duhovnih vrijednosti te poticati na zajedništvo, međusobno poštivanje te timski duh. Osim toga, knjižnice osiguravaju mjesto za učenje, kako trenutno, tako i cjeloživotno, ali isto tako i mjesto gdje se može opustiti, provesti vrijeme igrajući neku igru, „surfajući" na internetu, čitajući periodiku ili komunicirajući s drugim ljudima. Naravno, narodne knjižnice su prilagođene i djeci te posjeduju brojnu literaturu koja je namijenjena istima. Knjižnični fond općinske ili gradske knjižnice, u odnosu na cijeli fond, mora posjedovati najmanje 27% literature za djecu. U to spada 500 jedinica koje odgovaraju razvojnim potrebama predškolske djece različite dobi.[2] Postoje standardi koji se odnose na to da, ako na području u kojem djeluje knjižnica ima najmanje 2000 djece predškolske dobi, trebao bi raditi jedan diplomirani knjižničar koji je pedagoški osposobljen da razumije potrebe djece te dobi te ih usmjeri prilikom korištenja knjižnične građe. Nadalje, organiziraju se i posebni programi za djecu da bi ih se izdvojilo iz mase korisnika te kako bi im se moglo potpuno posvetiti u cilju pružanja najbolje i najučinkovitije usluge. Zadaće narodne knjižnice su, prvenstveno, usmjerene ka tome da se od malih nogu kod djece stvaraju i jačaju čitalačke navike. Prema standardima, treba postojati odjel za djecu predškolskog uzrasta s igrotekom kako bi imali prostor za sebe u kojem neometano mogu provoditi svoje vrijeme.

Izrazito je važno učiti djecu od malih nogu o tome koliko je bitno posjećivati knjižnicu te što se sve u njoj može naći. Usmjeriti ih da znaju da je knjižnica mjesto gdje se mnogo toga može naučiti, ali isto tako, može se i zabaviti, igrati, stjecati nova poznanstva i prijateljstva. [3]

[1] Usp. Barath, A.; Sabljak, Lj.; Matul, D. Korak po korak do prava djeteta : priručnik za kreativne susrete s djecom u radionicama dječjeg odjela narodne knjižnice. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, Gradska knjižnica, 1999. Str. 7

[2] Ministarstvo kulture: Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. URL: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/270810.html (08-08-2016)

[3] Usp. Barath, A.; Sabljak, Lj.; Matul, D. Nav. dj., str. 7

2.1. Usluge i prostor za bebe i djecu rane dobi u narodnim knjižnicama

Cilj narodnih knjižnica od davnih je vremena svoga postojanja imale za cilj pružanje na raspolaganje građe i usluga svojim korisnicima. Svojim razvojem, knjižnice su privlačile korisnike različitih uzrasta. Kako su bebe i djeca do tri godine osjetljiva skupina, treba im se posvetiti velika količina vremena te također osigurati građa prateći različite kataloge i izdanja s preporukom materijala koji im odgovaraju po kriterijima uzrasta i sposobnosti.[4] U tom kontekstu potrebno je poznavanje psihologije djece te je potreban i individualni pristup svakom djetetu. Ideja je da se knjižnica smatra mjestom koje je sigurno za sve korisnike, osobito za one kojima se treba pružiti maksimalna zaštita. Bebe i mala djeca su jedni od njih. Njihov uzrast zaista zahtjeva da ih se nadgleda svo vrijeme te da se s njima postupa profesionalno. Kroz različite oblike rada te s iskustvom profesionalnog osoblja namjera je da se bebe i djecu usmjeri prema pravilnom razmišljanju i zaključivanju.[5] Obzirom da je pristup knjižnicama, odnosno informacijama, temeljno ljudsko pravo, nitko ne smije biti isključen iz toga, pa tako ni oni najmlađi. Njima je to zaista jako potrebno jer ono što djeca ne nauče u djetinjstvu, teško mogu nadoknaditi u kasnijim razdobljima. U djece razvoj pismenosti započinje prije nego li ono nauči čitati, kao što se i govorne sposobnosti počinju razvijati prije nego što počne govoriti. Stoga se knjižnica mora iskoristiti kao mjesto gdje se ostvaruje spoznajni, ali i socijalni i emocionalni razvoj. Ono na što većina knjižnica odvaja sredstva i vrijeme za bebe i djecu do tri godine te njihove roditelje su posebne zbirke slikovnica jednostavnih boja i jednostavnih oblika, napravljenih od različitih materijala, dječje pjesmice, uspavanke, audio-vizalnu građu za bebe kao što su audio knjige, glazba za bebe, računalne interaktivne slikovnice i slično te, isto tako, bitno je da posjeduje zbirku za roditelje o pravilnom odgoju i zdravlju djeteta. Jednako je bitna i suradnja s drugim ustanovama kao što su npr. domovi zdravlja, rodilišta, mediji, javne osobe, predškolske ustanove itd. kako bi se razmjenjivali korisni materijali i savjeti koji se odnose na to da je djeci izrazito važno čitati od najranije dobi, čak jednako važno kao i brinuti o njihovu zdravlju i prehrani.[6] Knjižnice u tom kontekstu u kontaktu s različitim suradnicima izrađuju postere, kalendare, bookmarke, letke i slično. Poznati pedijatri naglašavaju važnost čitanja djeci

[4] Usp. Trim, M. Growing and knowing : a selection guide for children's literature. München : K. G. Saur, 2004. Str. 37.
[5] Usp. Sullivan, M. Fundamentals of children's services. Chicago : American Library Association, 2005. Str. 22
[6] Usp. Bon, I. Best practices of children's library services around the world. Str. URL: http://www.ifla.org/IV/ifla71/papers/140e-Bon.pdf str. 2. (06-08-2016)

te navode kako se može smatrati da dijete koje nikada nije držalo u ruci knjigu ili slušalo priču nije zdravo dijete. Prema istraživanjima, koja se provode diljem svijeta, kao što su „Rođeni da čitaju“, „Svako dijete je spremno da čita u tvojoj knjižnici“, „Kutak za igranje u knjižnici“ itd., pokazalo se da su tri osnovna čimbenika vitalna za razvoj čitatelja u djetetu. To su ohrabrenje od strane roditelja ili drugih odraslih osoba, primjer koji mu daje starija osoba koja čita te mogućnost izbora željene građe, odnosno, fizička dostupnost knjiga. Sva tri ova čimbenika automatski asociraju na knjižnicu. Profesionalno osoblje je zaduženo za to da potiče svoje najmlađe korisnike na čitanje, korištenje građe i razvoj vještina. Knjižničari su osobe koje mogu biti model čitatelja ne samo djeci, nego i roditeljima koji će kasnije ono viđeno samostalno pojasniti djetetu te ga potaknuti da čita, a građa koja se nalazi u knjižnici osigurava da dijete bude opskrbljeno adekvatnim materijalima. Knjižnice bi trebale voditi brigu o tome da djeca bez obzira na njihov socio-ekonomski status imaju osiguran pristup građi, jer je dokazano da pristup knjigama i njihovo kontinuirano čitanje od djetinjstva doprinose kasnijim uspjesima, a poznato je da će djeca sa manjim financijskim mogućnostima imati slabije šanse da biraju literaturu, pa čitaju ono što imaju na raspolaganju. Upravo u ovakvim situacijama treba doći do izražaja društvena uloga knjižnice koja pokazuje onu dobru stranu: knjižnica bi trebala osigurati raznovrsnu građu i usluge korisnicima bez obzira na njihove financijske mogućnosti kako bi umanjile šansu da djeca iz obitelji s manjim prihodima imaju lošija čitateljska postignuća. Sve je to izvedivo ukoliko su roditelji angažirani. Oni prvi trebaju poticati svoje dijete da bude naklonjeno posjećivanju knjižnica, trebaju ih voditi redovno na različite aktivnosti te ih odgajati tako da knjižnica za njih predstavlja izvor informacija i raznovrsnih, kvalitetnih materijala i aktivnosti. [7]Isto tako, bitno je da se djeca u knjižnici osjećaju prihvaćeno, animirano i zadovoljno. Dakako, knjižnica predstavlja mjesto za opuštanje i roditeljima. Oni se tamo sastaju kako bi se upoznali s drugim obiteljima, razmijenili roditeljska iskustva i naučili nešto novo. Bitno je da roditelj zna da za njegovo dijete knjižnica može osigurati različite slikovnice, knjige, igračke te organzirati aktivnosti koje odgovaraju uzrastu i u skladu s tim podupirati ga na što češće posjete. Knjižnice bi trebale biti fizički dostupne za sve posjetitelje. To podrazumijeva da postoji ulaz za osobe s kolicima, vrata ne bi trebala biti teška za otvaranje te bi svaki prostor, u kojem se podrazumijeva da bi dijete trebalo provoditi svoje vrijeme, trebao biti maksimalno osigurano. Namještaj bi trebao biti manjih dimenzija, prilagođen ciljanoj grupi. Oštri rubovi bi se trebali zaštititi sigurnosnim materijalom, a utičnice pokrivene zaštitom.

[7] Usp. Jelušić, S. Dječja knjižnica u razvijanju čitateljske kulture u obitelji (priopćenje o projektu Istraživanje čitateljskih interesa i informacijskih potreba djece i mladih). // Život i škola : časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja 51, 14(2) (2005); str. 79. URL: http://hrcak.srce.hr/25112 (2016-05-05)

Osvjetljenje bi trebalo biti prilagodljivo ukoliko neko dijete ima problema s vidom. Igračke i tepisi bi trebali biti čisti te higijena na viskom nivou. Toalet i prostor gdje bi roditelji mogli preobući svoje dijete bi se trebali svakodnevno održavati. Nadalje, preporuča se da se osigura i prostor gdje bi majke mogle u miru i tišini dojiti i hraniti svoje dijete. [8]Na kraju, kada bi se ove misije ispunile i kada bi se djeca uspješno integrirala u sustav knjižnica, sve to bi trebalo rezultirati navikom posjećivanja knjižnice.

2.2. Misija narodne knjižnice u kontekstu dječjeg odgoja i socijalizacije

Kada se govori o misiji knjižnice u kontekstu dječjeg obrazovanja, svakako je naglasak na adaptaciji i osjećaju zadovoljstva najmlađih. Obzirom da je knjižnica središte organiziranih aktivnosti za bebe i djecu do tri godine, oni upravo tamo mogu po prvi put doživjeti osjećaj pripadnosti, timskog rada, zadovoljstva čitanja i osjećaja zainteresiranosti prilikom otkrivanja novih znanja. Misija knjižnica jeste osigurati da se svakom djetetu, bez obzira na njegov spol, rasu, nacionalnost i fizičke sposobnosti osigura adekvatno okruženje u kojem se nalaze igračke, slikovnice, prikladne knjige te materijali za njihove roditelje. Nadalje, bitno je da se dijete ohrabruje da razvija govorne sposobnosti od malih nogu, bilo da je to kroz različite aktivnosti kao što je čitanje naglas ili jednostavno ponavljanje izgovorenih roditeljevih riječi. Treba se osigurati veliki broj tiskanih materijala kako bi dijete odmalena bilo u kontaktu s njima te shodno s time razvijalo ljubav prema knjigama. Isto tako, zbog ubrzanog načina života i sve veće uloge tehnologije u današnjem svijetu, potrebno je da se dijete usmjerava na korištenje tehnologije i razvoj multimedijskih vještina. [9]Misija je učiti dijete i moralnim vrijednostima. Naučiti ga da ljude ne treba dijeliti ni po kojem obilježju te da se prema svima treba odnositi isto. Poticati ga da poštuje sve različite kulture u društvu, prihvati ih i informira se o njima, proširujući opću kulturu. Isto tako, ako neko dijete nije izvorni govornik, treba ga osvijestiti da to ne bi trebalo predstavljati nikakav problem, nego upravo suprotno, dijete treba znati da mu to može donijeti prednost u odnosu na one što znaju samo jedan jezik jer znanje više od jednog jezika danas predstavlja mogućnost za bolji položaj u društvu. Naravno, toj djeci treba posvetiti više pozornosti, treba im pružiti potporu te odmalena s njima raditi na razvoju

[8] Usp. Walter, V. A. Children&Libraries: getting it right. Chicago: American Library Association, 2001. Str. 10.
[9] Usp. IFLA: Guidelines for Library Services to Babies and Toddlers, 2007. URL: http://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/100.pdf (06-05-2016)

njihovih jezičnih, govornih i pismenih sposobnosti. [10]Još jedna od misija je da se roditelje osvijesti da je čitanje naglas izrazito bitno. [11]Naravno da je uočena uloga roditelja za unapređivanje djetetovog razvoja u kontekstu čitateljske zainteresiranosti i vještina.

2.3. Građa i aktivnosti u narodnim knjižnicama namijenjeni bebama i djeci rane dobi

Prilikom stvaranja knjižnične zbirke, na prvom mjestu, trebaju se uzeti u obzir potrebe korisnika. S obzirom da je knjižnica ustanova koja djeluje upravo zbog njih, oni dolaze kao kriterij izgradnje. U kontekstu dječjeg odjela, zaista je potrebno obratiti veliku pozornost na građu, ali i okruženje koje će u potpunosti biti ne samo prikladno, zanimljivo i poučno, nego i sigurno. Građa za djecu bi trebala biti visoke kvalitete, u skladu s uzrastom djece. Trebala bi ih zainteresirati za neki sadržaj, naučiti ih nešto novo, potaći na neki novi način shvaćanja i razmišljanja, ali nikako izazvati u njima neki negativan osjećaj. Jedan od najčešćih oblika građe koji se koriste na dječjem odjelu su slikovnice. One su vrlo bitne za djecu najranije dobi jer im predstavljaju najprivlačniji izvor zabave u knjižnici.[12] S obzirom da je to najčešće prva knjiga s kojom se dijete susreće, ona dijete uči o vanjskom svijetu i pomaže mu da razvija svoje mišljenje te da razvija svoj književno-umjetnički ukus. Isto tako, uči dijete nekim novim riječima, proširuje mu znanje iz različitih područja kao što je obitelj, životinje, godišnja doba, higijena i svega onoga što se smatra da bi dijete trebalo znati i što bi mu moglo koristiti u idućim fazama razvoja. Osim što imaju zanimljiv sadržaj, one su napravljene upravo tako da podržavaju razvoj djeteta. Kako spoznajni i socijalni, tako i emocionalni. Na dječjem odjelu bi se trebalo osigurati veliki broj igračaka za djecu koje će im služiti za zabavu, ali pomoću kojih istovremeno mogu nešto i naučiti. Postoje brojne igračke koje su kreirane upravo tako da dijete pomoću njih razvija sposobnosti, rješava probleme, spoznaje boje, veličinu, količinu i slično. Igračke, kao i sva građa, moraju biti prilagođene starosti djeteta. Moraju biti zanimljive i privlačne kako bi ih djeca sa zanimanjem koristila. Bebe i mala djeca vole interaktivne igrice pomoću kojih mogu naučiti nove vještine i izoštriti svoje sposobnosti. Sva građa koja je

[10] Usp. IFLA: Guidelines for Library Services to Babies and Toddlers, 2007. URL: http://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/100.pdf (06-05-2016)
[11] Maleš, D.; Stričević, I. Roditeljsko poticanje čitalačkih vještina u djece predškolske dobi: Parental encouragement of the development of reading skills in preschool children // Napredak: časopis za pedagogijsku teoriju i praksu 144, 2(2003). str. 168.. URL: https://bib.irb.hr/prikazi-rad?&rad=209287 (25-08-2016)
[12] Usp. IFLA: Guidelines for Library Services to Babies and Toddlers, 2007. URL: http://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/100.pdf (06-05-2016)

namijenjena djeci trebala bi biti proizvedena od kvalitetnih i sigurnosnih materijala. Ne smiju se koristiti nepostojane boje, niti one koje imaju u sebi tvari koje bi mogle izazvati zdravstveni problem u djeteta. Isto tako, knjige moraju biti bez oštrih rubova kako se dijete, prilikom korištenja istih, ne bi ozlijedilo. Sva građa koja se nalazi u knjižnicama bi trebala biti u postupnosti higijenski ispravna. Kvaliteta građe se ogleda u tome da tekst i ilustracije nemaju samo ulogu zabave, nego i neki poučni karakter, ilustracije u knjigama bi trebale biti pravilno usklađene, dok tekst ne smije biti prezahtjevan za uzrast, nego upravo jednostavan, ali zanimljiv, bez grešaka i lako čitljiv. Font bi trebao biti veći kako bi dijete moglo što bolje usvojiti nove riječi. I naravno, knjige moraju odgovarati sposobnostima, željama i preferencijama djeteta koji ju koristi. Narodne knjižnice čiji su korisnici iz različitih kultura i nacija bi trebale posjedovati knjige na različitim jezicima kako bi zadovoljile potrebe manjina.[13] Isto tako, među knjižničnom građom bi trebali biti i informativni i edukacijski materijali za roditelje koji bi ih trebali obavijestiti o aktivnostima koje se održavaju u knjižnicama, kao i leci sa kratkim savjetima u vezi odgoja i usmjeravanja djeteta. [14]Nadalje, prilikom nabave građe, treba se obratiti pažnja na potrebe djece s posebnim potrebama. Njihove potrebe su kompleksnije i zaista bi se trebala odvojiti sredstva kako bi se nabavila građa koja odgovara njihovim zahtjevima. Na tržištu se može naći građa koja je proizvedena isključivo za djecu s posebnim potrebama. Za djecu s slabijim vidom postoje posebne slikovnice koje su napravljene tako da ilustracije budu prilagođene odgovarajućim kontrastom kako bi ih slabovidna djeca pravilno uočila. Isto tako, postoji veliki broj knjiga na Brailleovom pismu pomoću kojeg slabovidna ili slijepa djeca mogu učiti čitati od najranije dobi uz pomoć stručnog osoblja i roditelja. Zatim postoje i knjige koje su snimljene kazetama, kako bi korisnici, koji ne mogu čitati, mogli preslušati sadržaj knjige. Ideja je da knjižnica posjeduje što više takvih materijala kako bi ohrabrila ovu osjetljivu skupinu da što više posjećuje knjižnicu bez obzira na ograničenje njihovih sposobnosti.[15] Jedan od bitnih uvjeta za pravilno i funkcionalno djelovanje narodnih knjižnica je profesionalno osoblje. Na dječjem odjelu je bitno da kvalificirani knjižničar, koji je odgovoran za uspješan rad knjižnice, posjeduje ključne vještine i znanja iz dječjeg razvoja, razvoju djeteta od rođenja do tri godine, bitno je da zna naslove i karakteristike dječje literature kako bi djetetu pružio odgovarajuću knjigu. Potrebno je da bude naklonjen djeci, da ima sposobnost animatora, da ostvaruje uspješnu komunikaciju s djecom te da je u

[13] Usp. Walter, V. A. Nav. dj., str. 127.
[14] Usp. Smjernice za knjižnične usluge za djecu / [glavna urednica Mirna Willer]. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004.
[15] Usp. Trim, M. Nav. dj. str. 186.

stanju planirati kreativne susrete te ostvariti uspješnu komunikaciju s roditeljima i na kraju krajeva, sa svim navedenim sposobnostima, stvoriti ugodno okruženje u kojem će sva tri subjekta – djeca, roditelji i sami knjižničari rado i ugodno provoditi vrijeme. Od velike je važnosti da knjižničari knjižnicu javnosti predstave u najboljem svjetlu kako bi roditelji knjižnicu doživjeli kao mjesto gdje će sa sigurnošću odvesti svoje dijete s mišlju da će ono tamo naučiti samo nešto korisno.

3. Projekti i radionice za bebe i djecu u narodnim knjižnicama

Važnost dječjih usluga i radionica očitovala se u velikom broju aktivnosti koje različite knjižnice diljem svijeta svakim danom sve više organiziraju. Mnoge knjižnice su prepoznale svoju bitnu ulogu u usmjeravanju djece, ali isto tako i roditelja ka pravilnom odgoju te uspješnom savladavanju pismenosti. Primjer tome su brojne knjižnice u Americi koje su godinama razvijale radionice za roditelje kako bi ih osvijestile da je knjižnica mjesto gdje se nalaze mnogi materijali koji im omogućuju da pravilno odigraju ulogu roditelja u životima njihove djece. Cilj je Američkog knjižničnog društva bio da se osvjesti sve članove da je knjižnica mjesto gdje su svi dobrodošli kako bi korisno i zabavno proveli svoje slobodno vrijeme.[16] Isto tako, Američko knjižničarsko društvo surađuje s medijima kako bi pomoću javnog emitiranja promovirali inicijativu „Spremni za čitanje". Naime, ta inicijativa nastala je nakon što se sve više uvidjelo kako raste trend gledanja TV u djece, te je ideja bila da se kroz medije dopre do onih najmlađih te da se kroz različite emisije i crtane filmove na indirektan način djecu nauči etičkim vrijednostima, kulturnom ponašanju te moralnom razmišljanju. U Rusiji je, isto tako, velika pozornost posvećena najmlađim korisnicima knjižnica. Jedan primjer jeste program „Edukacija budućih čitatelja". Ovaj program podrazumijeva da se sa malom djecom na tjednoj razini organizira skup kako bi ih se. kroz različite igrice i zanimljive sadržaje kao što su čitanje poezije i priča s komentiranjem, ponešto naučilo i na neki ih način opismenilo. Teme su različite: godišnja doba, obitelj, igračke i slično. Jedna od, zasigurno, najzanimljivijih radionica koja se održava u ruskim narodnim knjižnicama je radionica „Bebe stvaraju s bojama". Naime, bebama i djeci do tri godine su u prostoriji pripremaju boje, papiri za crtanje te kistovi – premda većina malih umjetnika radi samo s bojama koristeći prste, dlanove i neke druge dijelove tijela. Ostavljaju tragove na bijelim papirima te tako kreiraju jedinstvena umjetnička djela. Nakon jedne provedene radionice djela su se izložila, a posjetitelji su na prvi pogled mislili kako su to djela suvremene umjetnosti, te su ostali potpuno zbunjeni nakon što su pročitali objašnjenje kako su ovo umjetnička djela najmlađih. Roditelji malih umjetnika dobili su diplome koje će u kasnijim godinama moći svjedočiti kako su djeca od malih nogu bila poticana na kreativne i umjetničke pothvate.[17]Veliki broj knjižnica diljem svijeta smatra svojim glavnim zadatkom da djecu od malih nogu potiče na aktivnosti pomoću kojih će razviti

[16] Usp. Barath, A.; Sabljak, Lj.; Matul, D. Nav. dj., str.
[17] Usp. IFLA: Guidelines for Library Services to Babies and Toddlers, 2007. URL: http://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/100.pdf (06-05-2016)

svoje predčitalačke vještine. Primjer tome je program u nekoliko knjižnica u Španjolskoj pod nazivom „Rođeni da čitaju“. Pomoću ovoga programa diljem španjolskih narodnih knjižnica se promovira ljubav prema čitanju i to od prvih mjeseci života te se tako stvara poveznica između djece i knjiga. U program su uključeni mnogi knjižničari, pedijatri, profesori i drugi stručnjaci u području knjige i literature za djecu kako bi zajedničkim snagama i znanjem stvorili aktivnosti koje će najbolje odgovarati određenom uzrastu te koje će ujedno biti i najprihvaćenije. U Španjolskoj je, isto tako, poznat i program „Usluge čitanja djeci“. Cilj je isti – probuđivanje interesa za čitanje u najranijem dobu, stjecanje novih znanja o svijetu, rad na odnosu roditelji i djeca itd. Postojanje posebnog odjela, koji se odnosi isključivo na bebe i djecu do tri godine, omogućilo je da, kroz različite materijale prikladne za određenu dob, djeca budu potaknuta na čitanje i stvaraju ljubav prema knjigama. Kako bi se pokazalo da je rad s roditeljima jednako važan kao i rad s djecom, organizirane su različite radionice i za njih. U Španjolskoj je poznat „Čitateljski klub za nove roditelje“. U tome klubu sva je pažnja i aktivnost usmjerena na nove roditelje kako bi im se pomoglo da kroz pravilne metode i načine podučavaju svoju djecu da od malih nogu uživaju u čitanju te da ih ohrabre da posjećuju knjižnicu sa zadovoljstvom i željom za novim iskustvima, znanjem i vještinama. Još jedan zanimljiv projekt postoji u Quebecu, u Kanadi. Specifičan je po tome što se roditeljima, nakon što registriraju svoje novorođeno dijete u knjižnici, pokloni dar dobrodošlice koji se sastoji od različitih knjiga za bebe, knjižice s preporukama što bi se trebalo čitati djeci te različita periodika sa korisnim savjetima za roditelje kako bi se što bolje snašli u novoj ulozi. Ovaj projekt je prepoznat među brojnim roditeljima te je samim time postigao veliki uspjeh. Nizozemska se okrenula problemu koji se odnosi na roditelje članove koji imaju niži stupanj obrazovanja ili, pak, nisu izvorni govornici službenog jezika. Kako bi im se pomoglo u ovakvim situacijama, organiziraju se različite edukacije kroz koje oni uče korak po korak kako čitati svome djetetu naglas, kako pravilno koristiti slikovnice, pjevati pjesmice, čitati priče i slično. S roditeljima se radi u knjižnicama te im se tamo dostavljaju mjesečno novi materijali, male knjižice, letci i slično. [18]Nikako se ne smiju izostaviti projekti koji su namijenjeni osjetljivoj skupini – djeci s posebnim potrebama. U Danskoj postoji projekt koji se provodi pod nazivom „Avanturistička knjižnica“ u knjižnici za slijepe. Ovaj projekt je namijenjen slijepoj djeci, djeci s oslabljenim vidom te njihovim roditeljima. U sklopu projekta roditeljima i djeci se osiguravaju adekvatni prostor i građa te isto tako se organiziraju programi u kojima mogu aktivno sudjelovati i stjecati nova znanja i vještine. Danske narodne knjižnice su osigurale i police za djecu s posebnim

[18] Usp. IFLA: Guidelines for Library Services to Babies and Toddlers, 2007. URL: http://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/100.pdf (06-05-2016)

potrebama prema visini, bojama i obliku. Na njima se nalaze različite knjige, video knjige na znakovnom jeziku za gluhe te taktilne slikovnice za slijepu i slabovidnu djecu.U usporedbi sa stanjem u svijetu, može se zaključiti kako Hrvatska ne zaostaje ni po čemu. Narodna knjižnica Medveščak jedan je od najboljih primjera pružanja različitih usluga i organiziranja aktivnosti za bebe, djecu do 3 godine, ali i za njihove roditelje. U ovoj knjižnici moguće je posuđivati igračke, koristiti veliku kolekciju slikovnica za djecu mlađu od tri godine, proučavati knjige za edukaciju djece te različitu periodiku. Isto tako, s vremena na vrijeme se organiziraju seminari koje održavaju psiholozi, pedagozi, doktori i slično, kako bi roditelje podučili da na pravilan način postupaju prilikom odgajanja djeteta. Sve ovo djeluje od 1993. godine. Jedan od najpoznatijih projekata Hrvatskog knjižničarskog društva jeste „Čitajmo im od najranije dobi". Osim što se u knjižnicama promovirala važnost čitanja djeci od najranije dobi, knjižničari su isto tako posjećivali i vrtiće i kroz razgovor s osobljem i roditeljima pokušali ukazati na izrazitu važnost čitanja djeci od rođenja. Isto tako, roditelje su učili kako bi trebali čitati naglas, kakve bi slikovnice trebali nabaviti svojoj djeci te, da bi im olakšali snalaženje, osigurali sve informacije i edukacijske materijale online. U Hrvatskoj su se, kroz različita istraživanja, pokušale utvrditi potrebe, ali i želje roditelja za aktivnostima unutar knjižnice, kao mjesta gdje razvijaju svoje pismene i čitalačke vještine. Iako roditelji nisu stavili na prvo mjesto odabira za iskorištavanje slobodnog vremena knjižnicu, ipak su naglasili kako u knjižnicu i njezino osoblje imaju apsolutno povjerenje. Istraživanjima se utvrdilo kako se organizirane aktivnosti i programi, koji su namijenjeni bebama i djeci do tri godine, održavaju najčešće u vrtićima, predškoli, školi i igraonicama i radionicama. Isto tako, istraživanja su pokazala kako roditelji u Hrvatskoj najčešće upisuju svoju djecu u knjižnice kako bi tamo mogli posuđivati neke od velikog broja raznovrsnih knjiga koje se nude te isto tako kako bi mogli se konzultirati sa stručnim osobljem o tome kakvu bi literaturu preporučili da se čita bebama i djeci do tri godine. Nezadovoljstvo roditelja uzrokuje i mišljenje kako se ne daje dovoljno pozornosti tome da svako dijete na svijetu ima pravo na pristup znanju, osvrćući se na to kako je samo trećina beba i djece do tri godine aktivno uključena u programe koji se održavaju prije školskog obrazovanja te ističući kako je to neprihvatljivo u svijetu u kojem u obitelji oba roditelja moraju raditi te samim time nemaju dovoljno vremena kvalitetno ga provoditi sa svojom djecom.[19]

[19] Usp. IFLA: Guidelines for Library Services to Babies and Toddlers, 2007. URL: http://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/100.pdf (06-05-2016)

4. Uloga roditelja u aktivnostima beba i djece rane dobi u narodnim knjižnicama

Rezultati različitih istraživanja su pokazala kako su roditelji najzadovoljniji kada su direktno uključeni u programe koji su organizirani u knjižnici na dječjem odjelu. Međutim, stručni djelatnici smatraju je kako ta njihova želja da sudjeluju u radionicama rezultat sumnje u njihove sposobnosti, pa se zna dogoditi da to ponekad predstavlja problem u organiziranju aktivnosti. Dok se, s druge strane, roditelji izjašnjavaju kako se rado uključuju u organizirane aktivnosti s djecom u knjižnici kako bi kvalitetno proveli vrijeme sa svojom djecom te naučili od stručnog osoblja ponešto o pravilnom pristupu djetetu.[20] Upravo zbog toga se s roditeljima planira, organizira i realizira odgojno-obrazovni rad u knjižnicama.[21] Igraonice su najposjećenije mjesto za bebe i djecu do tri godine. One svojim izgledom nikako ne odaju da se nalaze u knjižnici, nego se čini kako je taj prostor namijenjen isključivo zabavi djece. U takvim prostorijama i situacijama je sasvim uobičajeno da roditelji nadgledaju, pored stručnog osoblja, svoju djecu. Zaista je velika odgovornost prepustiti malom broju osoblja da se brine o određenom broju djece, ali isto tako, česta je praksa da na dječji odjel knjižnice, s vremena na vrijeme, dođu volonteri koji imaju vještine i znanja da provode vrijeme s bebama i djecom do tri godine. Knjižničari su s roditeljima razvili nekoliko oblika suradnje na dječjim odjelima u knjižnicama. Primjer su savjetovanje, radionice, predavanja te sudjelovanje u igraonici prilikom interakcije knjižničara s djecom. Kako bi dijete što bolje provelo vrijeme u knjižnici ipak je potrebna dobra suradnja roditelja i stručnog osoblja.[22] Na tom odnosu treba raditi jer je svaka individua posebna i ima različita očekivanja za sebe i svoje dijete. Izrazito je važno da knjižničaro budu pozitivno naklonjeni suradnji s roditeljima kako bi zajednički mogli osigurati djeci ugodno okruženje i prostor za igru i rad. Različita istraživanja se provode i kako bi se poboljšala kvaliteta suradnje osoblja i roditelja. Za potrebe jednog istraživanja videokamerom se zabilježila zajednička aktivnost roditelja i knjižničara s djecom. Zatim su svi zajedno, kada je završila radionica zajednički pregledavali video snimku te ju analizirali i pokušali pronaći koji su bili nedostaci, a koji prednosti zajedničkog druženja. Sve je to rezultiralo donošenjem prijedloga i s jedne i s druge strane kakve bi se promjene trebale uvesti, a koje bi trebale rezultirati zadovoljstvom roditelja, osoblja ali i djece. Raspravljalo se koliko bi roditelji trebali

[20] Stričević, I. Suradnja s roditeljima u dječjoj knjižnici : mogućnosti i perspektive // Društvena istraživanja : časopis za opća društvena pitanja 4, 4/5(18/19) (1995); str. 589. URL: http://hrcak.srce.hr/32362 (2016-05-05)
[21] Ibid.
[22] Usp. Walter, V. A. Nav. dj., str. 86.

biti uključeni u radionice s djecom u knjižnicama, odnosno neposredan rad s njima. Analiziralo se ponašanje roditelja i odgojitelja te se diskusiralo što bi se trebalo promijeniti u stavovima i akcijama sudionika, definirano je koja su poželjna, a koja nepoželjna ponašanja. Isto tako, analiziralo se i kako su se djeca ponašala u odnosu na prisutnost njihovih roditelja, obraćala se pozornost koliko je djece zadovoljno prihvatilo prisutnost roditelja, a kojima je to, pak, bilo nepotrebno. I, na kraju, analiziralo se kako su komunicirali svi sudionici. Roditelji, osoblje i djeca. Posebna pozornost odnosila se na to kako su komunicirali roditelji s osobljem.[23] Očekivanja osoblja su bila da će roditelji radije biti sa strane i promatrati svoju djecu nego direktno biti uključena u radionicu te da će roditelji biti zaokupljeni samo svojom djecom. Smatrali su kako će više biti negativnih nego pozitivnih posljedica uključivanja roditelja u zajedničku aktivnost. Rezultati su bili totalna suprotnost. Velika većina roditelja nije stajala sa strane nego je aktivno sudjelovala u aktivnostima. To je izazvalo pozitivne reakcije s obzirom da je na djecu to pozitivno utjecalo. Pretpostavilo se da će roditelji konstantno smatrati kako im je dijete nezaštićeno i sukladno s time intervenirati. Međutim, neznatan broj se odlučio napraviti upravo to. Roditelji su zaključili kako je osoblje kompetentno za rad s djecom i vjerovali su u njihov rad. Isto tako, očekivalo se da će većina roditelja baviti se samo svojim djetetom, što nije potvrđeno. Roditelji su se, svakako, bavili svojom djecom, ali isto tako su i u skupinama i individualno bavili i djecom koja nisu njihova. Sve je to dovelo do toga da se djeca osjećaju ugodno u komunikaciji s drugom djecom i odraslima. Roditelji nisu ometali djecu u njihovom igranju. Uglavnom su sudjelovali kako je bilo poželjno, cilj im je bio biti dio različitih aktivnosti. Na kraju, pokazalo se i kako su roditelji bili zainteresirani za obrazovanje njih samih u području odgoja. Nije im bio problem, čak što više, samoinicijativno su se počeli služiti knjigama koje su sadržavale brojne upute o pravilnim koracima u odgoju djeteta, te su sa osobljem i drugim roditeljima komentirali isto te razmjenjivali iskustva.[24] Istraživanje je pokazalo kako su sve predrasude zapravo bile neosnovane te kako je osoblje zapravo postalo svjesno roditeljske važnosti u aktivnostima s djecom i počelo je uvažavati njihove mišljenje, stavove, prijedloge i isto tako, svi su bili zadovoljni kada su roditelji pokazali zainteresiranost i naklonost ovim aktivnostima. Željeli su više sudjelovati, što je više moguće doprinijeti te pokazati knjižničarima da su istinski oduševljeni njihovim sposobnostima, znanjem i vještinama te da ih nije strah ostaviti svoje dijete s njima jer su nakon nekog zajednički provedenog vremena procjenili kako su zaista kompetentni za posao koji obavljaju.[25]

[23] Usp. Stričević, I. Nav. dj., str. 593.
[24] Usp. Stričević, I. Nav. dj., str. 597.
[25] Ibid.

5. Istraživanje knjižničnih usluga za djecu rane dobi u narodnim knjižnicama u Hrvatskoj

Svrha istraživanje koje je provedeno u Hrvatskoj bila je za svrhu utvrditi kakvi su čitateljski interesi i informacijske potrebe djece i mladih u Hrvatskoj kako bi se moglo odrediti u kojem bi smjeru knjižnica trebala djelovati prilikom stvaranja plana nabavke građe i planiranja aktivnosti. Istraživanje je provedeno putem anketnih upitnika. Ispitanicima je postavljeno 12 pitanja otvorenog i zatvorenog tipa. Provedeno je u narodnim knjižnicama u kojima je postojao dječji odjel. Pokušale su se obuhvatiti sve županije prilikom istraživanja te prikupiti što više podataka kako bi pomoću njih dobila realnu sliku položaja djece u narodnim knjižnicama. [26]Postojale su različite pretpostavke što djeca vole čitati i koje su im omiljene aktivnosti, ali do ovoga istraživanja, postojalo je jako malo sličnih i relevantnih studija koja bi se mogla iskoristiti prilikom stvaranja knjižničnih usluga za bebe i djecu do tri godine u Hrvatskoj. Cilj je, svakako bio, unapređivanje i stvaranje kvalitetnijih knjižničnih službi i usluga. Polovica knjižnica u Osječko-baranjskoj županiji prepoznala je važnost posjedovanja građe i pružanja usluga za bebe i djecu do tri godine te su tako u svojim redovnim programima što su više mogli uključivali aktivnosti namijenjene onim najmlađima. Oni koji do sada nisu imali takve usluge izjasnili su se kako zbog premalog prostora knjižnice, nedovoljnog broja zaposlenih knjižničara sa određenim znanjem iz pedagogije te financijskih sredstava nisu bili u mogućnosti osigurati programe i građu za bebe i djecu do tri godine, ali da to svakako imaju u planu. Ipak, veliki broj knjižnica se izjasnio kako je tek u procesu razmišljanja o uvođenju u knjižnični plan i program aktivnosti za bebe i djecu do tri godine, međutim ne planiraju ništa izravno. Dok, postoje i oni koji ne planiraju uvođenje nikakvih usluga i aktivnosti za najmlađe, što zbog financijskih i prostornih prepreka.[27]
Četvrtina knjižnica koje su sudjelovale u istraživanju su spoznale kako financije ponekad mogu biti prepreka roditeljima da učlane svoje dijete, pa su osigurale da za bebe učlanjenje bude besplatno. Diljem svijeta sve više pojavljuje praksa osiguravanja besplatnog članstva beba u knjižnicama kako bi se osvijestilo roditelje o važnosti knjižnica i posjećivanja od malih nogu. Ovo se pokazalo kao veliki poticaj roditeljima te su oni zaista sve više počeli dovoditi svoju djecu u knjižnice te ostajali kako bi proširili i svoje znanje o djeci i odgoju nakon što su uvidjeli

[26] Usp. Stričević, I.; Čunović, K. Knjižnične usluge za djecu rane dobi i roditelje u Hrvatskoj: Library Services to babies and toddlers and their families in Croatia // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 56, 3(2013). Str. 54 URL: http://www.hkdrustvo.hr/datoteke/1604/vbh/God.56(2013),br.3 (2016-04-30)
[27] Usp. Stričević, I.; Čunović, K. Nav. dj., str. 54.

koliko raznovrsnih usluga nudi knjižnica. Većina knjižnica iz istraživanja je osigurala za svoje najmlađe članove, ali i njihove roditelje, odgovarajuću, kvalitetnu knjižnu i neknjižnu građu. Samo jedna trećina knjižnica u Osječko-baranjskoj županiji organizira pričanje bebama i djeci do tri godine, kao i pričaonice. Sve se to pripisuje neiskustvu knjižničara koji ne znaju procijeniti raspored i važnost pojedinih aktivnosti. Preko pola knjižnica je omogućilo da se igračke u knjižnici, ali samo je nekoliko njih dozvolilo da se igračke posuđuju i iznose iz prostora knjižnice. [28] Suradnju s vanjskim, stručnim osobama u okviru posebnih programa za bebu i djecu do tri godine te njihove roditelje organizira mali broj knjižnica, ali ipak u većem broju knjižnica postoji prostor koji je namijenjen istome. Istraživanjem se otkrilo kako bi se trebale osigurati knjige na korištenje roditeljima koje donose savjete roditeljima o konkretnim problemima, njihovim potrebama i potrebama djece prilikom određenih promjena u životu, kao što su polazak u dječji vrtić. Oko 40% knjižnica organizira s vremena na vrijeme predavanja za roditelje kako bi ih savjetovala o pravilnom ponašanju u određenim situacijama. Na kraju, veliki se broj knjižnica izjasnilo kako bi uvele nove usluge koje do sada nisu posjedovale, kao što su predavanja i radionice za roditelje, čitanje i pričanje djeci, ali isto tako, sve veći broj knjižnica razmišlja o tome da osigura besplatno članstvo bebama i djeci do tri godine. Igraonice su isto u planu određenom broju knjižnica kao i tiskanje različitih materijala koje će roditelji moći besplatno koristi i pomoću kojih će se moći informirati dječjem zdravlju, pravilnoj prehrani i slično.[29]

[28] Ibid.
[29] Usp. Stričević, I.; Čunović, K. Nav. dj., str. 59.

6. Zaključak

Obzirom da se djeca smatraju nositeljima budućnosti, u njih se treba što više ulagati. Različite organizacije i ustanove diljem svijeta djeluju u smjeru osiguravanja materijala i usluga najmlađima. Jedne od njih su i knjižnice. One osiguravaju za dijete sigurno i ugodno okruženje, primjerene i zanimljive, a opet edukativne materijale te interaktivne radionice sa ili bez roditelja. Iskustva i istraživanja su pokazala kako građa u knjižnicama služi svojoj svrsi, odnosno vrlo je korištena, a programi koji se organiziraju su, kao i knjižnične usluge i službe, pozitivno prihvaćeni. Djeca, ukoliko ih roditelji odmalena usmjeravaju, sa zadovoljstvom odlaze u knjižnicu i provode tamo vrijeme komunicirajući s ostalim korisnicima. Svaka nova usluga i nabavljena jedinica građe bi trebala biti inovativna i u potpunosti odgovarati odgojno-obrazovnoj djelatnosti knjižnice te uzrastu i sposobnostima korisnika. Bez obzira na fizičke mogućnosti, rasu, spol, nacionalnost ili bilo kakvo drugo obilježje najmlađih korisnika, knjižnice bi se prema svakom trebale odnositi ravnopravno i primjereno. Na temelju brojnih istraživanja koja su provedena diljem svijeta od strane različitih organizacija koje su na neki način povezane s djecom i knjižnicama, prikupljaju se podaci o zadovoljstvu beba i djece u kontekstu knjižničnih usluga za njih. Do danas se napredovalo u pogledu kreiranja različitih radionica i nabavljanja raznovrsnih materijala, međutim, knjižničari su itekako svjesni kako se na tome treba još raditi, prateći potrebe ciljane grupe te, općenito, svakodnevne promjene u svijetu.

7. Literatura:

1. Barath, A.; Sabljak, Lj.; Matul, D. Korak po korak do prava djeteta : priručnik za kreativne susrete s djecom u radionicama dječjeg odjela narodne knjižnice. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, Gradska knjižnica, 1999.
2. Bon, I. Best practices of children's library services around the world. URL: http://www.ifla.org/IV/ifla71/papers/140e-Bon.pdf (2016-08-08)
3. IFLA: Guidelines for Library Services to Babies and Toddlers, 2007. URL: http://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/100.pdf (06-05-2016)
4. Jelušić, S. Dječja knjižnica u razvijanju čitateljske kulture u obitelji : (priopćenje o projektu Istraživanje čitateljskih interesa i informacijskih potreba djece i mladih) // Život i škola : časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja 51 14(2) (2005); str. 77-91. URL: http://hrcak.srce.hr/25112 (2016-05-05)
5. Maleš, D.; Stričević, I. Roditeljsko poticanje čitalačkih vještina u djece predškolske dobi: Parental encouragement of the development of reading skills in preschool children // Napredak: časopis za pedagogijsku teoriju i praksu 144, 2(2003). str. 168-179. URL: https://bib.irb.hr/prikazi-rad?&rad=209287 (25-08-2016)
6. Ministarstvo kulture: Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. URL: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/270810.html (08-08-2016)
7. Smjernice za knjižnične usluge za djecu / [glavna urednica Mirna Willer]. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004.
8. Stričević, I.; Čunović, K. Knjižnične usluge za djecu rane dobi i roditelje u Hrvatskoj: Library Services to babies and toddlers and their families in Croatia // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 56, 3(2013). str. 47-66. URL: http://www.hkdrustvo.hr/datoteke/1604/vbh/God.56(2013),br.3 (2016-04-30)
9. Stričević, I. Suradnja s roditeljima u dječjoj knjižnici : mogućnosti i perspektive // Društvena istraživanja : časopis za opća društvena pitanja. 4 (1995), 4/5(18/19) ; str. 587-599. URL: http://hrcak.srce.hr/32362 (2016-05-05)
10. Sullivan, M. Fundamentals of children's services. Chicago : American Library Association, 2005
11. Trim, M. Growing and knowing : a selection guide for children's literature. München : K. G. Saur, 2004.

12. Walter, V. A. Children&Libraries: getting it right. Chicago: American Library Association, 2001.